

Examen VWO 2019

tijdvak 1
vrijdag mei 10
07.30 - 10.30 uur

Geschiedenis

Bij dit examen hoort een bijlage.

Dit examen bestaat uit 31 vragen.
Voor dit examen zijn maximaal 70 punten te behalen.
Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Als bij een vraag een verklaring, uitleg of berekening gevraagd wordt, worden aan het antwoord meestal geen punten toegekend als deze verklaring, uitleg of berekening ontbreekt.

Geef niet meer antwoorden (redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd.
Als bijvoorbeeld twee redenen worden gevraagd en je geeft meer dan twee redenen, dan worden alleen de eerste twee in de beoordeling meegeteld.

Na de val van Napoleon in 1815 kwamen de Antillen weer definitief onder Nederlands bestuur en wel van Koning Willem I. Het heeft wel even geduurd voordat Nederland een betere formule vond om zijn Caribisch bezit te besturen. Dit blijkt uit het feit dat in de periode tussen 1815 en 1828 er drie verschillende koloniën waren, elk met een eigen gouverneur.

- 2p **1**
- Noem deze drie koloniën.
 - Noem het jaar waarin een definitieve oplossing kwam.

De grondwetswijziging van 1848 in Nederland gaf de Curaçaoënaars de hoop dat zij een bepaalde vorm van kiesrecht bij de verkiezing van de Raadsleden zouden krijgen. Dat was niet het geval voor Curaçao, maar wel voor de overige eilanden.

- 2p **2** Leg uit hoe Nederland deze beslissing gemotiveerd heeft.

Stelling:

Door de invoering van het algemeen kiesrecht kregen alle bevolkingsgroepen evenveel kansen op deelname aan het bestuur.

- 1p **3** Geef aan waarom de bovenstaande stelling onjuist is.

Gebruik bron 1.

Uit de bron kan je afleiden dat Curaçao niet afhankelijk was van de welwillendheid van de Staten voor wat betreft het verlenen van autonomie.

- 2p **4** Leg uit:
- waarom Curaçao meer autonomie had dan de andere eilanden en
 - waarom Bonaire de goedkeuring van de Staten nodig had voor de verlenging van zijn pier.

Gebruik bron 2.

- 2p **5**
- Geef aan waaraan volgens de toenmalige Nederlandse Antillen en Aruba het democratisch deficit binnen het koninkrijk lag.
 - Geef aan waarom Aruba en de Nederlandse Antillen geloofden dat hun voorstel aan Kamerlid Ernst Hirsch Ballin voor een duurzame oplossing van het democratisch deficit binnen het koninkrijk zou kunnen zorgen.

Het wezen van het parlementaire stelsel van Curaçao en Sint Maarten wordt gekenmerkt door voornamelijk de volgende drie begrippen: de vertrouwensregel, de ministeriële verantwoordelijkheid en het ontbindingsrecht.

- 4p **6** Leg uit:
- de betekenis van de drie begrippen en
 - het verband tussen deze drie begrippen.

Stelling:

Curaçao en Sint Maarten hebben een dualistisch parlementair stelsel.

- 2p **7** Leg deze stelling uit.

In juni 1969 (direct na de opstand van 30 mei) en na de referenda in 1993 en 1994 (over de staatkundige structuur) zijn de Staten op eigen verzoek door de regering ontbonden.

- 2p **8** Leg uit wat het doel was van deze verzoeken.

De meeste staatsrechtgeleerden zijn van mening dat het kiesrecht geen grondrecht is. Dus de bewering dat het niet verlenen van het kiesrecht aan niet-Nederlanders die wel ingezetenen zijn van ons land, in strijd is met artikel 1, waarin staat dat discriminatie op welke grond dan ook verboden is, is niet juist.

- 2p **9** – Noem de drie vereisten waaraan burgers van ons land moeten voldoen om te mogen kiezen.
- Geef ook aan welke van deze vereisten maakt dat niet-Nederlandse ingezetenen van ons land niet mogen stemmen.

De overheid moet streven naar de bevordering van voldoende woongelegenheid. Hieronder wordt niet alleen verstaan voldoende huizen, maar ook de grootte van de huizen, de kwaliteit, de veiligheid en de gezondheidsaspecten van de woningen.

- 1p **10** Welk sociaal grondrecht is uit de hierboven staande tekst af te leiden?

Gebruik bron 3.

- 1p **11** Verklaar de aanwezigheid van de organisatie 'Instituto Alsa Papiamentu' bij de herdenking van de arbeidsoptstand van 30 mei 1969.

Het weekblad Vitó speelde een belangrijke rol in de periode vlak voor de opstand op 30 mei 1969. De oplage van Vitó groeide van 6000 in 1967 tot 13000 in 1972.

- 3p **12**
- Noem de oprichter van Vitó.
 - Verklaar de groei in oplage van Vitó.

Niet alleen op Curaçao ontstond een nieuwe partij na het oproer van 30 mei 1969.

- 3p **13**
- Noem de naam van de nieuwe partij die twee jaar na dat oproer ontstond en wie de leider was.
 - Leg een oorzaak-gevolgrelatie tussen het ontstaan van die partij en het oproer van 30 mei 1969.

Zowel in 1993 als in 2009 werden belangrijke referenda gehouden op Curaçao.

- 4p **14**
- Vergelijk beide referenda op hun kernvraag en de uitslag.
 - Verklaar de kritiek op de uitslag van 2009.

Gebruik bron 4.

In de bron wordt gewezen op een groot obstakel dat goed bestuur op de Nederlandse Antillen in de weg stond.

- 3p **15**
- Geef aan welk groot obstakel dat was.
 - Leg aan de hand van twee argumenten uit hoe dat obstakel goed bestuur verhindert.

Internationale betrekkingen en oorlogsvoering

In 1914 kwamen de grenzen van verschillende landen niet altijd overeen met waar de volkeren bij elkaar woonden en dit bracht heel veel problemen met zich mee. In Oostenrijk-Hongarije heeft dit drie problemen veroorzaakt: een intern probleem, een extern probleem en het panslavisme.

- 3p **16** Geef een omschrijving van deze drie problemen waarmee Oostenrijk-Hongarije in 1914 te kampen had.

Gebruik bron 5.

De spotprent in bron 5 geeft een beeld weer van de reactie in de Verenigde Staten toen president Woodrow Wilson met het Verdrag van Versailles terugkeerde.

- 2p **17** – Over welk idee van president Woodrow Wilson gaat het in bron 5 en wat was zijn doel ermee?
– Verklaar met behulp van *een element uit de bron* de reactie van de Verenigde Staten op het idee van President Woodrow Wilson.

Gebruik bron 6.

- 2p **18** Wat geeft de prent in bron 6 weer? Noteer de letter van je keuze en licht je keuze toe met een element uit de bron.
- a Het verraad van het Duitse leger door de politici van de Weimar Republiek.
 - b Hoe Hitler Stalin in 1941 heeft verraden.
 - c Hoe de Sovjet-Unie (Stalin) dacht over de Conferentie van München.
 - d Hoe Tsjecho-Slowakije in 1938 door de geallieerden in de steek gelaten werd.

Tussen 1924 en 1933 leek het alsof de grote problemen opgelost waren en men dacht dat Europa een vredige toekomst tegemoet ging. Dit kwam door een aantal verdragen die in deze periode gesloten waren met Duitsland.

Op de volgende pagina staan de drie verdragen die geleid hebben tot dit optimisme (1 tot en met 3) met daaronder vier omschrijvingen (a tot en met d) in willekeurige volgorde.

Verdragen:

- 1 Het Briand-Kellogg pact
- 2 Het Dawesplan
- 3 Het Verdrag van Locarno

Omschrijvingen:

- a Afgesproken werd dat oorlog als middel om conflicten te beslechten voortaan uitgebannen was.
- b Duitsland erkende uit vrije wil de westgrenzen - die waren vastgesteld in Versailles - en sprak met Frankrijk en België af, dat ze elkaars grenzen zouden respecteren.
- c Hierin was de spreiding van betaling van oorlogsschulden door Duitsland opgenomen.

- 2p **19** Zet bij elk verdrag de daarbij passende betekenis. Noteer alleen de nummers en letters.

Gebruik bron 7.

- 2p **20** – Leg uit waarom de Verenigde Staten dachten dat het aantreden van de voorlopige regering onder leiding van Kerenski het begin van de democratie in Rusland betekende.

Gebruik bron 7.

Lenin keerde in april 1917 terug naar Rusland en presenteerde zijn Aprilstellingen.

Zonder bron:

- 2p **21** Wat waren de drie belangrijkste stellingen in dit document?

Gebruik bron 8.

Huldiging tijdens de Olympische Spelen in Berlijn in 1936. De medaillewinnaars van de honderd meter hardlopen zijn op de foto te zien. Van links naar rechts Tinus Osendarp, Nederlander (brons), Jesse Owens, Afro-Amerikaan (goud) en Ralph Metcalfe, Afro-Amerikaan (zilver).

- 1p **22** Leg uit dat de rassentheorie van de nazi's door de uitslag een behoorlijke deuk kreeg.

Gebruik bron 9.

- 1p **23** Noem het kenmerk van het nazisme dat (met de foto) in de bron aangegeven wordt.

Gebruik bron 10.

Met deze spotprent leverde Low kritiek op het buitenlandse beleid van Groot-Brittannië.

4p **24** Leg uit:

- op welk buitenlands beleid hij kritiek leverde;
- (met verwijzing naar elementen uit de bron) wat dit buitenlandse beleid inhield;
- welke minister-president voorstander was van dit beleid.

Gebruik bron 11.

- 2p **25** – Leg uit welke ontwikkeling de tekenaar met deze spotprent wilde aantonen.
– Noteer om welk jaar het gaat.

De Duitse troepen slaagden erin om Frankrijk binnen zes weken te laten capituleren.

- 3p **26** Leg uit waardoor de Duitse troepen Frankrijk zo snel (binnen zes weken) tot capitulatie konden dwingen.

Gebruik bij beantwoording de volgende begrippen:

Maginotlinie, Luxemburg en België en Blitzkrieg-tactieken.

Gebruik bron 12.

- 4p **27** – Geef aan wie de in de bron genoemde slachtoffers zijn.
– Geef ook aan welke gouverneur door het geval van die slachtoffers geen nieuwe ambtstermijn kreeg
– Geef twee redenen hiervoor.

Gebruik bron 13.

Gebeurtenissen als de verkiezingsstrijd tussen Nixon en Kennedy (1960) en de moord op president Kennedy (1963) maakten de tv-journalistiek groot.

- 2p **28** Gebruik de bron en leg een oorzaak-gevolgrelatie tussen de bron en het groeiend verzet in de Verenigde Staten tegen de politiek van de Amerikaanse regeringen in de jaren 60 in vooral Vietnam en Cambodja (Indo-China).

- 2p **29** Wat hoort niet thuis in het volgende rijtje? Noteer de letter van je keuze en leg je keuze uit.
- a Directe telefoonlijn Moskou – Washington
 - b Non-proliferatieverdrag
 - c Ruimteschild
 - d SALT-verdragen

Gebruik bron 14.

- 2p **30** – Waaruit blijkt dat de Verenigde Staten door het Noord-Atlantisch Verdrag te ondertekenen niet meer zal terugkeren naar zijn oude politiek van isolationisme?
- Geef aan waarom de Verenigde Staten zijn isolationisme opgaf.

De volgende gebeurtenissen staan in willekeurige volgorde:

- a Begin van de opstand in Afghanistan tegen de overheersing van de Sovjet-Unie.
 - b De opstand in Hongarije tegen de Sovjet-Unie.
 - c De opstand in Tsjecho-Slowakije tegen de Sovjet-Unie.
 - d Hereniging van de twee Duitslanden.
 - e Opkomen van de 'Beweging voor de Derde Weg'.
- 2p **31** Zet de gebeurtenissen in de juiste chronologische volgorde, van verleden tot heden. Noteer alleen de letters.